

Két év, 40 000 látogató

A műkedvelő csillagászok és a csillagászat iránt érdeklődő hazai közönség számára közismert dolog, hogy az ország első fix felállítási planetárium a Pécsen kezdte meg működését 1975-ben. Sajnos anyagi okokból ez megszűnt, épületét le is bontották 2008-ban. Az Európa Kulturális Fővárosa projekt adta meg a lehetőséget egy új planetárium létesítésére a nagy költségvetéssel kialakított Zsolnay Kulturális Negyedben. Ez az előzőnél nagyobb, 8 méter átmérőjű, 45 fő befogadására alkalmas planetárium már az „úrkorszakot” képviseli, azaz számítógéppel vezérelt digitális vetítógép animációi kápráztatják el benne a közönséget. Még a sokat tapasztalt műkedvelő csillagászoknak is élmény, hogy pl. a Jupiter szinte karnyújtásnyira forog a fejük felett, térbeliség élményét biztosítva. A Digitarium Kappa típusú vetítőszer hazánk legnagyobb felbontású egy objektívvel vetítő műszere (1600 pixeles kör-átmérő), amely Európában elsőként ebben a planetáriumban kezdte meg működését. Az új pécsi planetárium különlegességét igazán a digitális technika és az élőszavas előadások ötvözte jelenti, ami a látogatók szerint is egyedülálló. Az előadások tehát rugalmasak, szívesen teljesítjük a csoportok egyedi témájú kívánságait is, és az előadások végén (kisebb gyerekek esetén közben is) szívesen válaszolunk a feltett kérdésekre.

A Zsolnay Kulturális Negyed Planetáriumának megnyitóját 2012. április 27-én volt, amire eljöttek hazánk jeles planetáriumi szakemberei, továbbá műkedvelő és hivatásos csillagászai is. 2012 és 2014 áprilisa között mintegy 40 000 látogató járt a planetárium kupolája alatt. Az érdeklődők 60%-a csoportos szervezésben (összesen 700 csoport) érkezett, de a Kulturális Negyedbe való integráltságnak megvan az előnye, hogy az egyéni látogatók száma is magas. A csoportok jelentős része általános iskolából jött, de az óvodások, illetve az középiskolások

(pontosabban az óvónők és a középiskolai tanárok) körében is egyre népszerűbbek előadásaink. A régi pécsi planetáriumban már tapasztaltuk, de itt is igaz, hogy a látogatószám a május–júniusi időszakban a legnagyobb (főleg az osztálykirándulások miatt), azonban az új planetáriumban az egyéni látogatók, turisták miatt a július–augusztusi időszak is „erős”. Egyéni látogatók az ország egész területéről érkeztek, különösen magas a budapestiek aránya. Hála az M6 autópályának, Budapesttől kevesebb mint két óra alatt elérhető városunk. Egy hétfői kirándulásba nem csak Pécs római-, török-, egyéb középkori és újkorai emlékeinek megtekintése és egy harkányi gyógyfürdőzés, de egy planetáriumi előadás is belefért.

Kolláth Zoltán, az MCSE elnöke köszöntőt mond a planetárium avatóján

Az elmúlt két évben kb. 2000 programot tartottunk a planetárium szervezésében, melyek döntő része természetesen planetáriumi előadás volt. Összesen 10 különböző tematikájú előadás volt már műsoron. A legnépszerűbbek az általános ismereteket nyújtó, a Naprendszerrel és a csillagképekről szólók („Kalandozás a csillagos égbolton”, „Helyünk a Világegyetemben”, „Úrhajónk a Föld”), de a speciálisabb prog-

Az épület tetején kialakított sétatérrel kinyúló planetáriumi kupola, mögötte az Interaktív Varázstér épülete, jobbra a Zsolnay Negyed más épületei. Ezen a téren tartjuk a távcsöves bemutatókat. (fotó: Gyenizse P)

A 45 fős, hangszigetelt planetárium és a Digitarium Kappa vetítőszerrel (fotó: Gyenizse P)

Az elkészült planetárium belseje (digitalplanetariums.com)

ramokat is sokan keresik. Ilyenek például a Mars-, valamint az űrkutatás történetét és aktuális eredményeit, vagy az üstökösök életét bemutató prezentációink, illetve a mindig decemberben vetített „Betlehemi csillag nyomában” c. előadás. Ezek már túlmutatnak a berendezés alapvető lehetőségein, így saját animációkat fejlesztettünk hozzájuk. Mint már említettük, szeretjük a kihívásokat, így a hagyományos témákon túl egyedi kéréseknek is megfelelően beszélünk pl. a művészetek, műalkotások és a csillagászat kapcsolatáról, vagy a nyári szünetben az állatkerti táboros gyerekeknek

alkottuk meg az „Állatok az égbolton” c. előadást. A magyar nyelvű előadások mellett csoportok részére angol nyelvű bemutatókat is szervezünk.

A planetárium mellett ugyan nincsen bemutató csillagvizsgáló, de ez nem akadályoz meg bennünket a távcsöves bemutatók tartásában. A Zsolnay Negyedben szerencsére csupa sík burájú, fényszennyezést minimalizáló köztéri lámpa van, így viszonylag elfogadható az ég minősége. Áts Gellért (a planetárium mellett üzemelő Astrotech Égbolt munkatársa) vezetésével minden első negyedkor lehetőség van az aktuális égi látványok megtekintésére 15–20 cm-es távcsövekkel (szombaton, derült időben).

A rendszeres planetáriumi előadásokon túl egyedi rendezvényeket is megvalósítottunk az elmúlt években.

A megnyitás óta mindkét évben egynapos szakmai workshopot szerveztünk „Planetáriumok és bemutató csillagvizsgálók szerepe az oktatásban” címmel. Ezen a hiánypótló konferencián számos hazai planetárium és bemutató csillagvizsgáló képviseltette már magát. A 15–20 perces előadások keretében mutatták be isme-

Ifjúsági szakkörösök lyukkamerát készítenek (fotó: ZSÖK)

Vetélkedő az ifjúsági csillagász szakkörben (fotó: Gyenizse P)

retterjesztő kollégák oktatási, pedagógiai, műszerfejlesztési stb. tapasztalataikat. Az információ-, és tapasztalatcserét elősegítő rendezvényünket idén is megtartjuk majd november környékén, amire várunk szeretettel minden érdeklődőt! (Akit érdekelnek a korábbi előadások, nézzen a körül a galileowebcast honlapján.)

A Planetárium egy éves születésnapjára „Magyarok a világűrben” címmel tematikus napot szerveztünk, ahol a látogatók interaktív módon megismerkedhettek a magyar

űrkutató fejlesztéseivel (Masat-1, Pannon Magaslégköri Ballon Projekt, magyarokamarson.hu, Puli Space).

2013. augusztus végén a Pécsi Állatkerttel és Terráriummal közösen a Planetárium is csatlakozott az országos Állatkertek Éjszakája rendezvényhez, mely nagyon népszerű volt, több száz érdeklődő kereste fel a programokat. Ezen kívül a Múzeumok Éjszakáján, a Kutatók Éjszakáján és más rendezvényekhez kapcsolódva is programokkal vártuk az érdeklődőket.

A második workshop résztvevői a planetárium előtt 2013. november 18-án (fotó: Gyenizse P.)

A Zsolnay Örökségkezelő NKft. által elnyert TÁMOP pályázat keretében nagy-szabású Természettudományos Napot szerveztünk 2014 tavaszán, ahol a megye több településéről mintegy 400 iskolás ingyenesen vehetett részt planetáriumi előadásokon.

A Zsolnay Kulturális Negyed ugyan bevételorientált, de szerencsére nyitott az ismeretterjesztés irányában. Ezért ma már mind felnőtt, mind ifjúsági csillagász szakkör is működik a planetáriumban. A kedvezményes árú gyermek szakkör 2013 őszén indult. Az első tanévben 5–15 gyermek látogatta szerda délutánonként. A 6–11 éves gyerekek többnyire most kezdtek ismerkedni az égbolt érdekességeivel. A Naprendszer elméleti megismerésén túl gyakorlati foglalkozások is voltak, ahol napórát, vagy planiszféra készíthettek. Mivel Pécssett már évtizedek óta létezik ifjúsági szakkör, ezért a korábbi évfolyamok középiskolás tagjainak egyéni konzultációkat tartunk. Például a planetáriumban is készült a 2013-as Nemzetközi Csillagászati Diákolimpiára Kopári Ádám (bronzérmes) és Kunsági-Máté Sándor. A planetárium lehetőségeit kihasználjuk az egyetemi oktatásban is, így Csillagászati földrajz, Planetológia és Égboltismeret órákat is tartunk a vetített ég alatt.

2014 januárjától a felnőtt csillagászati szak-
kör is átkerült a planetárium épületébe.

Megalakult a Planetáriumi Baráti Kör. A szakkör tagjai annak fejében, hogy nem kell bérleti díjat fizetni, részt vesznek a távcsöves bemutatók lebonyolításában és hetente színvonalas előadásokat tartunk, amelyek bárki által látogathatók.

Érdekléssel megemlítenénk, hogy a Zsolnay Kulturális Negyedben a planetáriumon kívül még (a budapesti Csodák Palotájához hasonló) ún. Labor – Interaktív Varázstér is működik, továbbá fizikus kollégák Varázstér fedőnév alatt érdekes fizikai kísérleteket is bemutatnak a gyerekeknek. A természettudományos programok ezáltal jól kiegészítik egymást és a Negyed többi ajánlatát, egész napos programot biztosítva az osztályoknak, csoportoknak.

Elmondható tehát, a Zsolnay Kulturális Negyed Planetáriuma az elmúlt két évben a Dél-Dunántúl legjelentősebb csillagászati ismeretterjesztő központjává vált, de vonzóereje az egész országra kiterjed. További információk a következő honlapon olvashatók: www.zsolnaynegyed.hu/planetarium. Várunk minden érdeklődőt keddtől vasárnapig, legyen az egyéni látogató, táborozó csoport, kiránduló osztály vagy egy egész csillagász szakkör!

Áts Gellért – Gyenizse Péter – Nagyvárad
László – Szabéni Anita – Pirkhoffer Ervin